

Hoogleraar Valerie Frissen: ‘Zie privacy niet als beperking maar als innovatie’

9 min

Datavolwassenheids niveau

[Beginner](#)

[Beschrijver](#)

[Verzamelaar](#)

[Voorspeller](#)

Doelen

[Bedrijfsvoering verbeteren](#)

Themas

[De mens en cultuur](#)

[Veilig en ethisch](#)

Oh, er kunnen zoveel mooie dingen worden gedaan met data, zegt Valerie Frissen, hoogleraar Digitale Technologie en Sociale Verandering aan de Universiteit Leiden, en directeur van SIDN fonds. Dit fonds geeft geld aan projecten waarbij internet en data op een vernieuwende manier worden ingezet. ‘We zitten in een situatie waarin digitale technologie verbonden is met alles wat we doen, of dat nou zakelijk is of privé. Dat heeft ons veel gebracht, maar je ziet daardoor ook mensen uit de boot vallen. Probeer maar eens online je weg te vinden als je een beperking hebt of laaggeletterd bent. Digitalisering verscherpt scheidslijnen in de maatschappij.’ Een project, dat SIDN fonds ondersteunt, zet een avatar in, Steffie, die wordt gekoppeld aan het Kieskompas. ‘Steffie legt op een eenvoudige manier uit welke politieke kwesties er spelen en waar alle politieke partijen voor staan. Door kwetsbare mensen die ook kiesgerechtigd zijn op een inclusieve manier te betrekken bij verkiezingen, wordt de democratie versterkt. Mooi, toch?’

Valkuil

Frissen is opgetogen. 'Met data en technologie krijg je een rijk en gedetailleerd inzicht in hoe de wereld eruit ziet. Dat biedt ontzettend veel kansen om mooie dingen te doen.' Kijk maar naar de zorg, waar via kunstmatige intelligentie bijvoorbeeld voorspellingen gedaan kunnen worden over het verloop van een ziekte, waardoor je een patiënt beter kunt behandelen. 'Tegelijkertijd is dit ook de valkuil', waarschuwt de hoogleraar.

'Technologie loopt altijd voor op ethische afwegingen'

'Je kunt tegenwoordig zoveel en zo gemakkelijk data verzamelen, dat er niet altijd goed wordt nagedacht over het doel en welke data je echt nodig hebt.' Zo wordt in grote steden bijvoorbeeld geëxperimenteerd met slimme camera's, sensoren en wifi-trackers, om te meten hoe en waar mensen zich bewegen. Op die manier kan de gemeente bijvoorbeeld aan crowd control doen. 'Alleen: die individuen op straat hebben er nooit om gevraagd om in detail vastgelegd te worden. Dus daardoor ontstaat een soort spanning. In alles wat kansen biedt, ontstaat ook altijd een potentieel risico.'

Privacy in tech

Hoe moet je daar nou als ondernemer mee omgaan? Hoe zet je data op een verantwoorde manier in, en hoe ga je om met risico's voor privacy of veiligheid van je gebruikers? 'Die vragen beantwoorden is niet eenvoudig. Kennis over data, technologie en algoritmes is vaak niet breed binnen een bedrijf te vinden. Je kunt bijvoorbeeld inzetten op privacy by design, of gedragscodes met elkaar ontwikkelen, en zo een goede start maken.' Dat licht de hoogleraar toe. 'Privacy by design betekent dat je privacy al in de technologie kunt vastleggen.' Een voorbeeld daarvan is IRMA, ook een project dat door SIDN wordt gesteund. IRMA staat voor: I reveal my attributes (oftewel: gegevens). 'Als je op een website inlogt, of dat nou is bij de overheid of een online shop, moet je ontelbare keren je gegevens registreren. Je deelt heel veel aspecten van je identiteit die vaak helemaal niet nodig zijn. Als je drank wilt kopen bijvoorbeeld, dan is het attribuut 'leeftijd' het enige relevante. Dus waarom zou je dan ook je naam of sekse moeten doorgeven? Via de app IRMA laat je alleen die kenmerken van jezelf zien die strikt nodig zijn.' Onder druk van de maatschappij heeft ook Facebook zijn standaardinstellingen

aangepast, waardoor niet 'by default' al allerlei persoonsgegevens openbaar worden. 'Consumenten zijn steeds mondiger en databewuster aan het worden.'

'Als ondernemer ben je niet lean en mean genoeg als je vindt dat je door privacyregels wordt afgeremd'

Gedragscode

Verantwoord met data omgaan wordt ook gestuurd door wetgeving. 'Het feit dat we in Europa een goede privacywet hebben – in Nederland vastgelegd in de AVG - geeft je een kader waarin je kunt opereren. Toen wij in 2015 met het fonds starten, was die Europese privacywet nog niet ingevoerd. We hebben daarover toen zelf eisen gesteld aan aanvragers: als je data verzamelt, moet je daar wel een goed verhaal over hebben en transparant zijn. Ook stellen we de eis dat alle projecten open source zijn. Dat geeft altijd inzicht in welke code je ontwikkelt en welke data je gebruikt. Zeker sociaal ondernemers zouden dit heel serieus moeten nemen, omdat juist zij het maatschappelijk belang hoog hebben zitten.' Een erkende gedragscode hoe je moet handelen als het om data gaat, bestaat nog niet. 'Technologie loopt helaas altijd voor op ethische afwegingen. Als je in een oververhitte startup-sfeer werkt, dan houd je je hier vaak helemaal niet mee bezig. Dan kijk je vooral naar de mogelijkheden van de technologie om daar van alles mee te doen. Wat helpt is als je als onderneming een multidisciplinair team vormt, waarin niet alleen hippe techneuten zitten, maar ook mensen die goed vanuit de klant kunnen denken en vanuit het maatschappelijk belang. Zorgvuldig en verantwoordelijk omgaan met data zou in het dna van ieder bedrijf moeten zitten.'

Worden sociaal ondernemers in hun maatschappelijke impact juist niet afgeremd door allerlei regels?

'Tja, als ondernemer ben je niet lean en mean genoeg als je vindt dat je daardoor wordt afgeremd. Je hoort inderdaad vaak dat bijvoorbeeld de privacywetgeving als een rem op innovatie wordt ervaren. Je zou privacy-afwegingen niet als een beperking moeten zien,

maar als een innovatie-uitdaging! Bovendien gaat het hier niet om 'voldoen aan de wet', maar om het actief vormgeven van een grondrecht. Waarom zou je data verzamelen die niet van jou is, zeker als dat niet strikt noodzakelijk is? Een sociale onderneming wil maatschappelijke waarde creëren. Die kan er juist ook in liggen om verantwoord met data om te gaan. Sterker nog: hoe we omgaan met de ethische kant van technologische ontwikkelingen, is misschien wel een van de belangrijkste vragen van onze tijd. Daar ligt een voorloperrol voor maatschappelijke ondernemingen. Wees avantgarde daarin en practice what you preach.'

Relevante links:

Deze PDF is automatisch
gegenereerd op basis van jouw
selectie